

Jan Wagner

störtebeker

„A kilencedik vagyok; kedvezőtlen hely.

De még megy előre.”

(Günter Eich)

*még megy előre, nézi a fej, ahogy
támolyog még a test. de hol
van ő maga? e végső pillantás vajon
a kosárból vagy az a lépdelés, vakon?
kilencedik vagyok, október
van, a hideg s a kenderkötél mélyen
húsunkba vág, térdelünk sorban,
fehérség pelyhez ránk, akárha ott fenn
baromfit kopasztana valaki – mint
ünnep előtt a nők. apánk ökle fehér,
ahogy a nyelet markolta, kinyújtott
kezében villant a bárd. és mi bámultuk a tyúkot –
egy csapat ajzott, sikongató gyermek –,
hogyan rohan két világ közt s véresen hogy verdes.*

A TIZENNYOLC TÖLTÖTT SÜTEMÉNY (ACHTZEHN PASTETEN) CÍMŰ KÖTETBŐL

„Ebéd Sir W. Penn-nél, aki ma ünnepelte a házassági évfordulóját.
A kitűnő vesepecsenye és más finomságok mellett egy tál is volt az
asztalon 18 különböző töltött süteménnyel; ahány éve házigazdánk
meházasodott.”

Samuel Pepys: Naplók

1 (shepherd's pie)

a juhok felhők, akik szeretik a földet.
a juhász marie-t szereti. a lankára diót
szór szét, és azt a szót suttogja.
a nyáj béget, fehér írásként falja föl
a zöld asztalról. mögötte pont ugrál:
juhászkutya. összehúzzák a völgyben
az ablakok előtt az esti árnyakat. ők nem
látják a lankát, a dombot s a felhőket.
felhőket, melyek juhok, a szél tereli őket.

4 (cheese and onion pastries)

„Kőből van a szívem, mondják a férfiak,
de mit tudnak ők a kövekről.”
Maria Barnas

amit a kövekről tudok, a súlyuk
farkasok hasában és kutak gyomrában
a zuhanás utáni visszhang; ahogyan töprengni
vélttem látni őket egyszer egy májusi éjjel
egy hegyoldalon, tompa holdsütésben:
akár a hagymák. de mit tudok a hagymákról
mást, mint a héjruhájukat s a csípős érzést,
összehúzódó szívük', melyet mindinkább fedeznek a héjak.

5
(genovai zöldséges kosárkák)

I
az átkóválygott órák, amíg
indult a komp, a kikötő-
negyed utcáin. te pedig
egy cipőboltba tűntél, én a délidő
s a hőség patái alatt, kínzott az álom
a túl sok vízről, árnyakat láttam s a
szentet, kővé váltan:
hőstette közben megmeredt. eldőlvé
semmi. szárítottthal-fűzér fityeg,
sósan, zörgősen, mint a fétisek,
a zsinórokon odafönt a kékség.
a sárkány gúnyt is űzhetett volna belőle,
és györgy tarthatta volna mint mankót, a lándzsát:
egy fáradt munkás ásójára dőlvé.

II
korzikát, mondják,
megismerni az illatáról, jóval azelőtt,
hogy a sziget felbukkanna a tengerből.

A NYUGAT

*halakban gondolkodik a folyó. mi volt hát,
amit elsőként sergeant henley ragadott el
tőle, a tekintet sárga és merev, a bajusz:
a hamuszürke száj fölött két piszkavas,
melytől szűkölni kezdtek még a kutyák is?*

*a zuhogók tomboló grammatikája,
melyet a forrás irányába követünk.
a távolban a párahegyek,
síkságok fűsörénye, s olykor egy bennszülött, ki
magában jót mulatva bámul felénk, majd
eltűnik az erdőben: mindezt rávezetjük
adam régi térképére, rögzítünk
fajokat s eseményeket. láz az izmokban
és heteken át gyökérdiéta
s hit a gondviselésben. az ing alatt kullancsok,
mint gombostúk a bőrön: így vesz
mértéket rólunk a vadon.*

*különös érzés: határnak lenni,
a pontnak, ahol végződik és
kezdődik. éjjelenként a tűznél vérünk
moszkitófelhőkben köröz felettünk,
míg mi kemény halszálkákkal bőröket
varrunk egymáshoz; cipőt céljainknak
és álmainknak takarót. előttünk
a még érintetlen föld, mögöttünk
a nyüzsgő telepések, kerítések és rácsok
alkotta chartájukkal; mögöttünk
a kereskedők ponyvás szekerei,
s a nagyvárosok, lármával tele és jövővel.*

BÖLÖMBIKÁK¹

*a bölömbikát nem láttam soha, a nádba
bújva, ahogyan ő a nádnak szolgált rejtekül,
soha művészi fészket, a fényből s árnyból
szóttat, helyette ismét felmerült*

*bennem wriggers csordája,
mely egy este a karámból kijutván
rátévedt valahogy a lápra,
a bömbölés, amely csak órák múltán*

*halkult, majd halt el. eszembe jutottak a testek
melyeket elnyelt a láp álnokul,
s a csalárd talaj alatt ott lebegtek,
nagy zeppelinek, némán, még akkor is, mikor*

*a fiókák már biztos rég kikeltek,
így mikor együtt a kapunál lehorgasz-
tott fejjel, fázósan füleltünk az estbe,
tudtam vagy nem tudtam: igen, a bölömbika volt az.*

---

¹ A német cím igazában lefordíthatatlan.

A Moorochsen ugyan a bölömbika hivatalos német neve (itt a címben többes számban), a versből azonban nyilvánvaló, hogy az összetett szónak az úgymond szó- avagy alkatrészek szerinti jelentése (= mocsári ökrök) is lényeges, olyannyira, hogy enélkül nyilván meg sem íródott volna a vers. [A ford.]

elégia knievelért²

„God, take care of me – here I come...”

csíkokká mosódott a táj, mihelyt meglátta.
ördögös fickó, szörnyen vakmerő,
csillagmintás ingben és nyomában
örökké a motorzaj lódarázs-
raja. törtek a csontok,
újra összeforrtak, s ő ugrott rendületlenül.

hány akadály a rámpa
és ama messzi pont közt?
hány kimustrált emeletes busz?
mi volt neki a kétség, amely befészkei magát
a szívbe, míg odalent egy egész kanyon ásít:
pereméről szitáló homok
és nagy madarak vijjogása?

délutánok, amikor a történelem
megült békén egy pillanatra, hogy popcorn
s kipufogógázszagot árasszon.
mint itt, yakimában, washington államban,
a stadion felett a ki-behorpadt holddal
s az elakadó lélegzetű ezrekkel –
tizenöt, húsz busz és a kerék
a levegőben áll.

² Robert Craig „Evel” Knievel, Jr. (1938–2007): amerikai motoros kaszkadőr; lélegzet-elállító mutatványokkal kápráztatta el közönségét. Ifjúkorában könnyűatléta és síugró volt. Pályafutása során csaknem negyven, részben többszörös csonttöréssel járó balesetet szenvedett. A Snake River Canyonon végül is nem sikerült átugratnia, fia, Robbie azonban később átugratott a Grand Canyonon. [A ford.]

Bio-, bibliográfiai jegyzet

Jan Wagner 1971-ben Hamburgban született; 1995 óta Berlinben él. Költő, egyben az angol nyelvű költészet (Charles Simic, James Tate, Matthew Sweeney, Michael Hamburger és mások) fordítója. Kritikusként is rangos lapokban publikál. 2003-ig Az elem külső oldala című „nemzetközi irodalmi doboz” (internationale Literaturschachtel Die Aussenseite des Elementes) társszerkesztője volt. Számtalan antológia- és folyóiratkiadás mellett a következő kötetei jelentek meg: Probebohrung im Himmel (2001; Próbafúrás az égbe³), Guericke's Sperling (2004; Guericke verebe), Achtzehn Pasteten (2007; Tizennyolc töltött sütemény), Australien (2010). James Tate és Matthew Sweeney válogatott verseinek általa készített fordításai egy-egy önálló kötetben jelentek meg. Nevéhez szerkesztőként is fontos kötetek fűződnek. Ösztöndíjakkal (például Rómában és az Egyesült Államokban) és irodalmi díjakkal egyaránt elismerték (már 2001-től) verseit.

[a verseket fordította és az életrajzi jegyzetet írta Tatár Sándor]

³ Figyelmetlenségnek avagy fordítói hibának tűnhet („Hogyhogy az **ÉG**be?!”), de bizony, erről van szó. Az adott versben (**hamburg – berlin**) is, ahonnan a cím kiemeltetett, és hát magyarul nyilván kötetcímként is ez a helyeslendő.

